

УДК 658.15:336.11

*Артімонова І.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Коваль Т.
магістрантка ОП «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква*

ДЕТЕРМІНАНТИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Після оголошення на території України воєнного стану перед підприємствами особливо гостро постало питання забезпечення безперервності та належного їх функціонування в умовах невизначеності та непередбачуваності. У зв'язку з сучасними реаліями важливим напрямом в процесі господарської діяльності підприємства є збереження фінансової стійкості підприємств і мінімізація впливу фінансових ризиків.

Для успішного функціонування підприємства у системі антикризового управління велике значення має прийняття обґрунтованих економічних рішень на основі всебічної діагностики фінансового стану та якісної оцінки процесів фінансово-господарської діяльності господарюючого суб'єкта. Фінансова стійкість є однією з найважливіших характеристик оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання, яка визначає ефективне фінансове управління.

В цілому під фінансовою стійкістю розуміють здатність підприємства стабільно забезпечувати ефективний розвиток переважно за рахунок власного капіталу при збереженні платоспроможності та кредитоспроможності навіть в кризових умовах. На думку Н.О. Ковальчук, фінансова стійкість підприємства – це такий стан фінансових ресурсів, при якому підприємство здатне своєчасно та в повному обсязі виконати взяті на себе зобов'язання перед усіма суб'єктами за рахунок власних та залучених коштів [1].

Однією з головних детермінант забезпечення успішного управління фінансовою стійкістю є стабільна платоспроможність підприємства за рахунок достатньої частини власного капіталу у складі джерел фінансування. Це дозволяє підприємству забезпечувати основну та інші види діяльності безперебійно, не зважаючи на ризики і зміни в зовнішньому бізнес-середовищі. Разом з тим бути незалежним від кредиторів і тим самим мінімізувати можливий ризик банкрутства.

Визначивши фінансову стійкість суб'єкта господарювання, варто звернути увагу на чинники, які впливають на її зниження або зростання, адже визначивши причину зниження, можна сформулювати ефективну стратегію щодо забезпечення фінансової стійкості підприємства. Таким чином, виокремимо основні внутрішні чинники, що істотно впливають на фінансову стійкість підприємства, а саме: галузева приналежність підприємства; структура продукції, що виготовляється, її частка в загальному платоспроможному

попиті; обсяг і структура витрат, їх динаміка у порівнянні з прибутком; склад і структура активів підприємства включаючи запаси і резерви; розмір сплаченого статутного капіталу; фінансова політика підприємства; організаційна структура підприємства. До основних зовнішніх чинників, що здійснюють вагомий вплив на фінансову стійкість підприємства належать: стан галузі та національної економіки в цілому; фінансова та податкова політика держави; політична ситуація в країні та у світі; законодавчі акти, що регулюють підприємницьку діяльність; рівень платоспроможного попиту; рівень інфляції; технологічний розвиток [2].

Для досягнення фінансової стійкості підприємства нами було розроблено блок-схему управління комерційними розрахунками, яка включає два великі блоки: управління дебіторською заборгованістю та зовнішніми зобов'язаннями, які функціонально пов'язані один з одним (рис. 1).

Рис. 1. Блок-схема управління комерційними розрахунками підприємства для досягнення фінансової стійкості

Джерело: розроблено авторами.

Важливо розуміти, що фінансові можливості будь-якого підприємства практично завжди обмежені, тому основна функція забезпечення фінансової стійкості полягає в тому, щоб у рамках цих обмежень використовувати наявні фінансові ресурси, найбільш ефективним способом.

Варто відзначити, що кожне підприємство має прагнути досягти оптимального обсягу дебіторської заборгованості, проте нестабільність і найчастіше непередбачуваність ринкової ситуації здебільшого не дозволяють досягти оптимальних значень, наприклад, неможливо прорахувати порушення платіжної дисципліни контрагентами. У такому разі підприємству важливо не допускати збільшення вище допустимої суми дебіторської заборгованості. Визначення даної суми є вкрай важливим завданням, оскільки за її перевищення витрати на обслуговування та фінансування такої відстрочки платежу перевищать доходи від даної угоди. Важливими детермінантами в управлінні дебіторською заборгованістю відіграють планування, організація та контроль розрахунків із дебіторами. Налагоджений облік та своєчасно проведений аналіз зменшують суму дебіторської заборгованості на підприємствах [3].

При розрахунку гранично допустимих значень дебіторської заборгованості контрагентів підприємству слід враховувати такі детермінанти як збитки від простроченої дебіторської заборгованості у тому числі від безнадійних боргів так і витрати, що пов'язані із залученням коштів із зовнішніх джерел фінансування з метою покриття поточних витрат (відсотки за кредитами, овердрафтами, виплати інвесторам). Таким чином, можна простежити прямий зв'язок між системою управління дебіторською заборгованістю та забезпеченням фінансової стійкості підприємства.

Встановлено, що недостатня фінансова стійкість підприємства може призвести до його неплатоспроможності та відсутності у нього коштів для диверсифікації бізнесу і забезпечення належного та безперервного функціонування діяльності суб'єкта господарювання в цілому. Разом з тим надлишкова фінансова стійкість також має негативні наслідки, тому що вона спричинює сповільнення розвитку виробничо-господарської діяльності через збільшення надлишкових запасів і резервів на підприємстві.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук Н. О., Руснак Т. В. Фінансова стійкість вітчизняних підприємств як передумова їх стабільного функціонування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 11. С. 368–371.
2. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. № 4. 2021. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.4.76
3. Бондарчук Н. В., Тімашова А. М. Модель аналізу дебіторської заборгованості: основні показники. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2019. № 3 (71). С. 170-177.